

De oud-werkgever was gerechtigd de ziektekostenbijdragen aan haar postactieven te beëindigen met de introductie van de Zorgverzekeringswet.

HR 30-01-2015, ECLI:NL:HR:2015:163, m.nt. mr. T. Huijg

Instantie	Hoge Raad
Datum	30 januari 2015
Magistraten	Mrs. F.B. Bakels, A.H.T. Heisterkamp, G. Snijders, G. de Groot, T.H. Tanja van den Broek
Zaaknummer	13/05865
Noot	mr. T. Huijg
Vakgebied(en)	Sociale zekerheid algemeen (V) Pensioenen / Pensioenuitvoering en -communicatie Vermogensrecht / Rechtshandelingen
Brondocumenten	ECLI:NL:HR:2015:163, Uitspraak, Hoge Raad (Civiele kamer), 30-01-2015; ECLI:NL:PHR:2014:1911, Conclusie, Hoge Raad (Advocaat-Generaal), 24-10-2014; Beroepschrift, Hoge Raad, 13-11-2013;
Wetingang	Art. 3:35 BW

Essentie

De oud-werkgever was gerechtigd de ziektekostenbijdragen aan haar postactieven te beëindigen met de introductie van de Zorgverzekeringswet.

Samenvatting

De oud-werkgever was gerechtigd de ziektekostenbijdragen aan haar postactieven te beëindigen met de introductie van de Zorgverzekeringswet. Het Hof las in de afspraken tussen de werkgever en de postactieven een koppeling met wat de actieve werknemers ontvangen op grond van de toepasselijke cao. De cao bepaalde per 2006 dat werknemers geen structurele ziektekostenbijdrage meer ontvangen. De postactieven hebben door de cao-koppeling daar dan ook geen recht meer op. De Hoge Raad vindt deze uitleg niet onbegrijpelijk.

Partij(en)

1. [eiser 1], wonende te [woonplaats],
2. [eiser 2], wonende te [woonplaats],
3. [eiser 3], wonende te [woonplaats],
4. [eiser 4], wonende te [woonplaats],
5. [eiser 5], wonende te [woonplaats],
6. [eiser 6], wonende te [woonplaats],
7. [eiser 7], wonende te [woonplaats],
8. [eiser 8], wonende te [woonplaats],
9. [eiser 9], wonende te [woonplaats],
10. [eiser 10], wonende te [woonplaats],
11. [eiseres 11], wonende te [woonplaats],
12. [eiser 12], wonende te [woonplaats],

eisers tot cassatie, advocaten: mr. N.T. Dempsey en mr. P.A. Fruytier,
tegen

ABN Amro Bank N.V., rechtsoptvolger van Fortis Bank (Nederland) N.V., gevestigd te Amsterdam,
verweerster in cassatie, advocaat: mr. R.A.A. Duk.

Uitspraak

1. Het geding in feitelijke instanties

Voor het verloop van het geding in feitelijke instanties verwijst de Hoge Raad naar de navolgende stukken:

- a. de vonnissen in de zaken 1138641 CV EXPL 10-10587, 1142474 CV EXPL 10-12295 en 1146794 CV EXPL 10-14339 van de kantonrechter te Amsterdam van 22 juni 2010 en 19 oktober 2010;
- b. het arrest in de zaak 200.081.793/01 van het gerechtshof Amsterdam van 13 augustus 2013. Het arrest van het hof is aan dit arrest gehecht.

2. Het geding in cassatie

Tegen het arrest van het hof hebben [eiser] c.s. beroep in cassatie ingesteld. De cassatiedagvaarding is aan dit arrest gehecht en maakt daarvan deel uit.

De Bank heeft geconcludeerd tot verwerping van het beroep.

De zaak is voor partijen toegelicht door hun advocaten.

De conclusie van de Advocaat-Generaal J. Wuisman strekt tot verwerping van het cassatieberoep.

De advocaat van [eiser] c.s. heeft bij brief van 7 november 2014 op die conclusie gereageerd.

3. Beoordeling van het middel

3.1

In cassatie kan worden uitgegaan van de in de conclusie van de Advocaat-Generaal onder 1 genoemde feiten. Deze zijn, samengevat weergegeven, de volgende.

- (i) De Bank is tijdens de in deze zaak gevoerde procedure in eerste aanleg door fusie rechtsopvolgster geworden van Fortis Bank (Nederland) N.V. (hierna: Fortis). [eiser] c.s. zijn gepensioneerd die gedurende hun werkzame leven in dienst zijn geweest van Fortis of van een rechtsvoorgangster van Fortis, zoals Crédit Lyonnais Bank Nederland N.V. (hierna: Crédit Lyonnais).
- (ii) Paragraaf 5.7 (“De Collectieve Ziektekosten-verzekering”) in het overzicht van secundaire arbeidsvoorwaarden van Crédit Lyonnais van juli 1985 luidt, voor zover van belang, als volgt: “Door de Bank is (...) een collectief contract gesloten voor de verzekering van ziektekosten (...). Alle medewerkers, alsmede hun gezinsleden (...) kunnen deelnemen (...). Ook oud-medewerkers, die een V.U.T.-uitkering of pensioen genieten kunnen met hun gezinsleden hun deelname aansluitend aan de beëindiging van hun dienstverband voortzetten. (...) De werkgeversbijdrage bedraagt 50% van de premie voor de verzekering (...) voor de medewerker en de tot zijn laste komende gezinsleden (...).”
- (iii) In het informatieblad van Fortis van december 2000 was onder het hoofd “Werkgeversbijdrage” onder meer het volgende opgenomen: “De bank heeft tegelijkertijd besloten om aan alle gepensioneerd, die aansluitend aan het actieve dienstverband met pensioen zijn gegaan en via ons collectief contract verzekerd zijn een bijdrage in de premie van de ziektekostenverzekering te verstrekken. De bijdrage (...) bedraagt 60% van de premie. (...) Dit is een belangrijke verbetering voor gepensioneerd van ex-VSB die tot dusver geen bijdrage ontvingen.”
- (iv) De personeelsgids van Fortis van februari 2001 vermeldt in het hoofdstuk over de collectieve ziektekostenverzekering onder meer het volgende over het deelnemerschap: “Deelnemers kunnen zijn:
2.1.
Medewerkers;
(...)
2.3.
Gepensioneerd die medewerker of gewezen medewerker waren (...) aan wie (...) een pensioen namens Fortis Bank wordt uitbetaald; (...)
2.7.
Weduwen en weduwnaars. (...)”
- Over de werkgeversbijdrage vermeldt de personeelsgids 2001 onder het hoofdje “subsidie”: “Deelnemers aan de collectieve ziektekosten-verzekering komen in aanmerking voor een werkgeversbijdrage. Indien niet van de collectieve ziektekostenverzekering gebruik wordt gemaakt, zal geen subsidie worden verstrekt. De werkgevers-bijdrage in de kosten van deze verzekering wordt vastgesteld op grond van de CAO Fortis Bank en bedraagt naar de situatie per 1 januari 2001: 60%.”
- (v) In de gids voor senioren en zogeheten postactieven van Fortis van juni 2003 is een soortgelijke regeling opgenomen. De gids vermeldt dat de ontvanger ervan zich niet kan beroepen op de daarin opgenomen regelingen en dat Fortis zich het recht voorbehoudt de onderliggende regels

uit de CAO en de personeelsgids tussentijds te wijzigen of in te trekken.

- (vi) In de "Fortis Tribune" van mei 2004 en van oktober 2005, bestemd voor alle medewerkers en oud-medewerkers van Fortis, is herhaald dat een werkgeversbijdrage in de ziektekosten wordt verstrekt. Vermeld is verder dat die werkgeversbijdrage "wordt vastgesteld op grond van de CAO Fortis Bank Nederland".
- (vii) [eiser] c.s. hebben, voor zover hun pensionering of vervroegde uittreding voor 1 januari 2006 plaatsvond, tot die datum een bijdrage ontvangen in de premie van de collectieve ziektekostenverzekering. In december 2005 was die bijdrage 60% van de premie voor de standaardpakketpolis derde klasse.
- (viii) Op 1 januari 2006 is de Zorgverzekeringswet van kracht geworden. Met de invoering van die wet is het zorgverzekeringsstelsel gewijzigd in die zin dat niet langer onderscheid wordt gemaakt in ziekenfonds-verzekerden en particulier verzekerden. Voor alle Nederlandse ingezetenen geldt sindsdien één basisverzekering. De verzekerde betaalt een nominale premie en een inkomensafhankelijke bijdrage. Die inkomensafhankelijke bijdrage wordt in het nieuwe systeem voor actieve werknemers verplicht door de werkgever vergoed. Jegens gepensioneerden geldt die verplichting niet. Zij betalen een lager percentage inkomensafhankelijke bijdrage. Daarnaast is voor hen, bij wijze van tegemoetkoming in de negatieve inkomenseffecten van het nieuwe stelsel, een aantal flankerende koopkrachtmaatregelen getroffen.
- (ix) Fortis heeft in december 2005 bij brief aan alle oud-werknemers meegedeeld dat een akkoord is bereikt over een tweejarige CAO per 1 januari 2006, waarbij is afgesproken dat Fortis gedurende 24 maanden aan haar werknemers een bijdrage in de premie van de ziektekostenverzekering zal betalen van € 15,- per maand en dat zij in aansluiting daarop heeft besloten eenzelfde bijdrage te betalen aan postactieven jonger dan 65 jaar. Bij die brief heeft Fortis tevens meegedeeld dat de op dat moment geldende regeling voor ziekenfonds- en particulier verzekerden zal komen te vervallen, dat voor de groep van 65 jaar en ouder de bijdrage van december 2005 nog zal worden uitgekeerd tot en met juni 2006 en dat voor de periode daarna voor die groep nog een besluit zal worden genomen.
- (x) Bij brief van 28 juni 2006 heeft Fortis aan alle oud-werknemers meegedeeld dat de regeling werkgeversbijdrage ziektekostenverzekering geleidelijk zal worden afgebouwd; voor personen van 65 jaar en ouder in vier jaar van 100% naar nul. Bij brief van 5 november 2007 heeft zij meegedeeld dat de afbouwregeling zal worden verbeterd in die zin dat het bedrag dat in 2008 wordt uitbetaald ook zal gelden voor de jaren 2009 en 2010. Fortis stelde daarvoor als voorwaarde dat zou worden afgezien van elke toekomstige aanvullende vordering. Van de oud-werknemers heeft 92% tot 93% de verbeterde regeling voor akkoord getekend.

3.2.1

In dit geding vorderen [eiser] c.s. de Bank te veroordelen tot voortzetting van de regeling ter zake van de bijdrage in de ziektekosten na 1 januari 2006 op de in het petitum in verschillende varianten geformuleerde voet. Zij leggen aan hun vordering ten grondslag dat de Bank contractueel gehouden is de regeling levenslang en onvoorwaardelijk op hen toe te passen. Volgens [eiser] c.s. heeft de Bank zonder hun instemming en zonder gegronde reden de werkgeversbijdrage eenzijdig beëindigd, heeft zij zich de bevoegdheid tot zodanige eenzijdige wijziging niet voorbehouden en had zij niet een zodanig zwaarwegend belang dat zij naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid tot eenzijdige beëindiging kon besluiten.

3.2.2

De kantonrechter heeft de vorderingen afgewezen. Het hof heeft het daartegen gerichte hoger beroep verworpen op de grond dat het voor [eiser] c.s. voldoende duidelijk moet zijn geweest dat het verstrekken van de bijdrage aan oud-werknemers was gekoppeld aan het verstrekken van de bijdrage aan de actieve werknemers op grond van de toepasselijke CAO. Aan de betaling van de bijdragen, beschouwd in samenhang met de overgelegde stukken, hebben [eiser] c.s. niet het gerechtvaardigde vertrouwen kunnen ontlenen dat sprake was van een onvoorwaardelijk en levenslang recht op een bijdrage, ook wanneer de actieve werknemers geen bijdrage meer zouden ontvangen. (rov. 3.14) Met de door haar getroffen overgangsregeling is de Bank in voldoende mate aan de belangen van de betrokken oud-werknemers tegemoetgekomen (rov. 3.23).

3.3.1

De onderdelen 1.1 tot en met 1.3 van het middel klagen dat het hof heeft miskend dat op grond van de jarenlange betaling van een bijdrage in de premie voor een ziektekostenverzekering door de Bank en in de bedrijfstak, jegens de oud-werknemers een rechtens afdwingbare verbintenis is ontstaan uit overeenkomst, dan wel de redelijkheid en billijkheid of krachtens gewoonte, althans dat het hof zijn andersluidende oordeel onvoldoende begrijpelijk heeft gemotiveerd.

De onderdelen kunnen bij gebrek aan feitelijke grondslag niet tot cassatie leiden. Het hof heeft niet miskend dat tussen partijen een rechtsverhouding is ontstaan die meebracht dat de oud-werknemers jegens de Bank aanspraak konden maken op een bijdrage in de verzekeringspremie. Het heeft geoordeeld dat deze rechtsverhouding niet, zoals door [eiser] c.s. is gesteld, inhield dat zij die aanspraak levenslang en onvoorwaardelijk zouden behouden, ongeacht toekomstige ontwikkelingen.

3.3.2

Onderdeel 1.4 neemt tot uitgangspunt dat het hof heeft geoordeeld dat de verbintenis van de Bank niet inhield dat zij gehouden was na de stelselwijziging met ingang van 1 januari 2006 een bijdrage te leveren in de kosten van de uit hoofde van de Zorgverzekeringswet verschuldigde nominale of inkomensafhankelijke premie. Dat uitgangspunt is juist. Het onderdeel acht genoemd oordeel onbegrijpelijk in het licht van (i) de omstandigheid dat de wijziging van het zorgstelsel niet eraan afdoet dat de oud-werknemers kosten dienden te blijven maken voor een ziektekostenverzekering en (ii) het gebruik door de Bank van woorden als “stopzetten”, “opzeggen”, “afschaffen” en “afbouwen” van de regeling.

3.3.3

Het onderdeel faalt. Het hof heeft geoordeeld dat de aanspraak van oud-werknemers op een bijdrage in de kosten van een ziektekostenverzekering betrekking had op de kosten die voortvloeiden uit deelname aan de collectieve particuliere ziektekostenverzekering, die in het tot 1 januari 2006 geldende stelsel door de Bank werd georganiseerd. Het hof heeft verder geoordeeld dat het verstrekken van een bijdrage aan oud-werknemers was gekoppeld aan de aanspraak op een bijdrage van actieve werknemers overeenkomstig de toepasselijke CAO en dat dit voor de oud-werknemers voldoende duidelijk is geweest. Het daarop voortbouwende oordeel houdt in dat de oud-werknemers niet erop mochten vertrouwen dat de Bank haar bijdrage aan de kosten van een ziektekostenverzekering zou voortzetten

in het nieuwe stelsel, waarin geen sprake meer was van een aanspraak van actieve werknemers krachtens de CAO op een bijdrage in de kosten van een collectieve ziektekostenverzekering, en dat dus niet op die grond een daartoe strekkende verbintenis jegens de oud-werknemers is ontstaan. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk, ook niet in het licht van de in het onderdeel genoemde omstandigheden. De enkele omstandigheid dat de oud-werknemers kosten dienden te blijven maken voor een ziektekostenverzekering brengt immers niet mee dat de Bank deze kosten voor haar rekening moet blijven nemen. Het gebruik door de Bank van woorden als "stopzetten", "opzeggen", "afschaffen" en "afbouwen" van de regeling houdt naar het niet onbegrijpelijke oordeel van het hof geen erkenning van de Bank in dat zij bestaande rechten van de oud-werknemers eenzijdig heeft beëindigd.

3.3.4

Onderdeel 1.5 klaagt dat het hof heeft miskend dat een (oud-)werkgever een rechtens afdwingbare verbintenis slechts kan beëindigen indien nakoming daarvan naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is, althans indien de (oud-)werkgever een voldoende zwaarwegend belang heeft om de regeling niet ongewijzigd voort te zetten. Onderdeel 1.6 neemt tot uitgangspunt dat het hof dit niet heeft miskend, maar acht het oordeel van het hof dat aan deze maatstaf is voldaan onvoldoende begrijpelijk gemotiveerd.

De onderdelen kunnen bij gebrek aan feitelijke grondslag niet tot cassatie leiden. Het hof heeft immers geoordeeld dat met betrekking tot de periode vanaf 1 januari 2006 geen sprake was van een rechtens afdwingbare verbintenis van de Bank jegens oud-werknemers.

3.4

De klacht van onderdeel 2 kan evenmin tot cassatie leiden. Dit behoeft, gezien art. 81 lid 1 RO, geen nadere motivering nu die klacht niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling.

3.5

Bij het voorgaande verdient opmerking dat, zoals in de inleiding op het cassatiemiddel en in de conclusie van de Advocaat-Generaal is vermeld, in diverse uitspraken van rechtbanken en hoven een ander oordeel is bereikt dan het oordeel van het hof in de onderhavige zaak en dat een tegen een dergelijke uitspraak, die eveneens betrekking had op de onderhavige regeling, gericht cassatieberoep eerder is verworpen (HR 21 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ8363). Dit hangt samen met de uiteenlopende wijzen van procederen in de diverse zaken en met een verschillende waardering van de feiten en omstandigheden door de feitenrechters, die in geval van cassatieberoep slechts beperkt toetsbaar is.

4. Beslissing

De Hoge Raad:

verwerpt het beroep;

veroordeelt [eiser] c.s. in de kosten van het geding in cassatie, tot op deze uitspraak aan de zijde van de Bank begroot op € 818,34 aan verschotten en € 2.200,-- voor salaris.

Noot

Auteur: mr. T. Huijg

In 2010 schreef ik een artikel over de massale beëindiging door werkgevers van hun ziektekostenbijdragen aan postactieven naar aanleiding van de introductie van de Zorgverzekeringswet (Zvw) in januari 2006 (T. Huijg, '(Eenzijdig) beëindigen van een ziektekostenbijdrage aan postactieven', *TRA* 2010/57). Ik beschreef aan de hand van vijftien uitspraken de belangrijkste conclusies die daaruit getrokken konden worden. Het betrof toen vooral uitspraken van lagere rechters (slechts een Hof-uitspraak). Sindsdien zijn die uitspraken in aantal ruim verdubbeld. Met name het aantal uitspraken van hogere rechts is sindsdien toegenomen (elf in totaal). Deze uitspraak van de Hoge Raad is er daar een van. In deze noot bespreek ik deze uitspraak, maar zal ik ook bekijken of mijn conclusies uit 2010 nog steeds gelden. Dat laatste doe ik door die conclusies te toetsen aan voornoemde elf uitspraken van hogere rechters.

Tweedeling — het onderscheid

In 2010 concludeerde ik dat de rechtspraak twee type zaken onderscheidde, met elk een tegenovergesteld resultaat.

Type 1 — beëindiging via cao

Het gaat hier om twee soorten regelingen.

Eerste de cao bevatte (altijd al) de ziektekostenbijdrage aan postactieven. In de cao stond dan **regeling**:woordelijk dat de postactieven een ziektekostenbijdrage kregen na pensioneren. Vanaf 2006 stond er juist in dat postactieven dat niet meer zouden krijgen, althans zweeg de cao over enige bijdrage aan postactieven.

Tweede er bestond een aparte regeling voor postactieven. In die regeling werd dan verwezen naar de **regeling**:toepasselijke cao, bijvoorbeeld door de bijdrage voor postactieven gelijk te stellen aan de bijdrage die actieve werknemers ontvangen op grond van die cao. De verwijzing of gelijkstelling was niet altijd letterlijk terug te vinden in de regeling. Die verwijzing / gelijkstelling werd daar dan in gelezen op basis van bijvoorbeeld het gebruik en/of andere omstandigheden.

De uitkomst van beide soorten regelingen was dat de procederende postactieve in het ongelijk werd gesteld. De rechters toetsten de cao-beëindigingen (vrijwel) niet aan een inhoudelijke norm (bijvoorbeeld aan de redelijkheid). In enkele gevallen werden wel procedurele normen ontwikkeld en toegepast (bijvoorbeeld dat de postactieve en de actieve in gelijke mate moesten worden geraakt door de beëindiging).

Type 2 — andere vormen van beëindiging

Deze zaken kenmerken zich doordat de ziektekostenbijdrage niet (direct, noch indirect) beëindigd werden door een cao-wijziging. De bijdrageregelingen werden beëindigd door een beroep te doen op een (wettelijke) wijzigingsmogelijkheid, zoals art. 7:611, 7:613, 6:248 of 6:258 BW. In alle gevallen trokken de postactieven aan het langste eind. De werkgevers bleken niet in staat te zijn de rechters te overtuigen dat zij een voldoende financieel belang hadden bij beëindiging.

Deze HR-ziektekostenzaak, en de overige ziektekostenzaken

Ook deze HR-zaak gaat over de vraag of de oud-werkgever (destijds Fortis Bank, thans ABN Amro) haar ziektekostenbijdragen aan haar postactieven mocht beëindigen met de invoering van de Zvw. Alle procederende postactieven waren ten tijde van de beëindiging met (pre)pensioen of de VUT. Hof Amsterdam (*RAR* 2014/14) oordeelde dat ABN Amro tot beëindiging gerechtigd was. Onder meer omdat het voor de oud-werknemers duidelijk moest zijn dat hun bijdrage gekoppeld was aan de bijdrage die werknemers kregen op grond van de toepasselijke cao. De cao bevatten per 1 januari 2006 geen structurele ziektekostenbijdrage meer voor werknemers. Gezien de ingelezen cao-koppeling hadden de postactieven daar dus ook geen recht meer op, aldus het Hof. Het Hof kwam dus tot afwijzing op basis van haar uitleg van de tussen partijen bestaande afspraken (de cao-koppeling). De HR vond die uitleg niet onbegrijpelijk, zo staat in deze HR-uitspraak.

Deze uitkomst is in lijn met de tweedeling zoals die is ontstaan in de rechtspraak, en zoals die hierboven is uiteengezet. Voor alle andere tien uitspraken van de hogere rechters sinds mijn TRA-artikel uit 2010 geldt dat ook. Het betreft de volgende mij bekende uitspraken:

1. Hof Amsterdam 23 september 2014, *PJ* 2014/164, m.nt. H.P. Breuker (ASR)
2. Hof Arnhem-Leeuwarden 18 februari 2014, *PJ* 2014/52, m.nt. A.G. van Marwijk Kooy (Aegon)
3. Hof Amsterdam 13 augustus 2013, *PJ* 2014/6 (ABN Amro, voorheen Fortis Bank)
4. HR 21 juni 2013, *PJ* 2013/159 (ABN Amro, voorheen Fortis Bank)
5. Hof Arnhem 16 oktober 2012, ECLI:NL:GHARN:2012:BY7817 (Teijin Aramid)
6. Hof 's-Hertogenbosch 28 februari 2012, ECLI:NL:GHSHE:2012:BV7614 (Mebin)
7. Hof 's-Gravenhage 14 februari 2012, *PJ* 2012/89 (ABN Amro, voorheen Fortis Bank)
8. Hof Amsterdam 28 december 2010, *PJ* 2011/36 (ING)
9. Hof Amsterdam 20 oktober 2009, *JAR* 2009/283 (Delta Lloyd)
10. Hof Amsterdam 20 oktober 2009, *JAR* 2009/282 (Rabobank)

Twee gelijke zaken; twee verschillende uitkomsten

De onderhavige HR-zaak is qua feitencomplex identiek aan die van HR 21 juni 2013, *PJ* 2013/159. De uitkomsten zijn echter compleet tegenovergesteld. Hoe dat kan? Daarvoor zijn naar mijn mening twee redenen.

Ten eerste: het verweer bij de desbetreffende Hoven was verschillend. In de eerste zaak (dus die van *PJ* 2013/1459) heeft ABN Amro pas bij pleidooi in hoger beroep voor het eerst het verweer gevoerd dat er een cao-koppeling was. Dat verweer was daarvoor nooit opgeworpen, waardoor het tardief was en niet meegenomen kon worden door het Hof. Ik sluit niet uit dat de verdediging te laat was, omdat zij simpelweg nog niet door had dat in de rechtspraak een ontwikkeling gaande was tussen de 'cao-zaken' en niet 'cao-zaken' (de eerder aangehaalde tweedeling). Bij de onderhavige (tweede) zaak was ABN Amro nog wel op tijd met haar cao-verweer. Zij begaf zich toen nog voor de kantonrechter en had dus procesrechtelijk alle mogelijkheden om haar verweer aan te passen (wat zij uiteindelijk ook heeft gedaan).

De tweede reden: de twee zaken zijn bij twee verschillende feitelijke instanties uitgevochten. De eerste zaak bij Ktr. Rotterdam (*PJ* 2010/73), gevolgd door Hof Den Haag (*RAR* 2012/64). De onderhavige (tweede) zaak bij Kantonrechter Amsterdam, gevolgd door Hof Amsterdam (*RAR* 2014/14). Feitenrechters kunnen feiten verschillend waarderen. Dat de postactieven bij verschillende

rechters uitkwamen, had te maken met het feit dat (destijds) Fortis Bank ten tijde van de dagvaarding in eerste aanleg opging in ABN Amro en daarom haar statutaire zetel had gewijzigd. De statutaire zetel bepaalt (doorgaans) waar geprocedeerd moet worden.

Relevantie t.a.v. pensioen

Ik kom nu, tot slot, bij de vraag wat de relevantie van deze ziektekostenzaken is voor de arbeidsvoorwaarde 'pensioen' in de verhouding tot postactieven. Vooral bij wijzigingsvraagstukken, en dan met name bij het wijzigen van de indexatieregeling (denk aan de huidige nFTK-wijzigingen) of de achterliggende financiering (denk aan derisking-operaties), lijken de uitspraken mij relevant. Komt vast te staan dat een werkgever nog voortdurende verplichtingen heeft richting haar voormalige werknemers, dan biedt deze rechtspraak houvast om te stellen dat postactieven gebonden zijn aan wijzigingen die de werkgever collectief is overeengekomen met haar werknemers(vertegenwoordigers). Het omgekeerde geldt natuurlijk ook. Er moet wel sprake zijn van een koppeling met wat in de cao is overeengekomen dienaangaande t.a.v. de werknemers. Dat kan rechtstreeks, maar — en daar zit de relevantie — ook uit andere omstandigheden blijken, zo volgt uit de diverse ziektekostenzaken. Gelijke behandeling lijkt daarbij een relevante omstandigheid (zie Hof 's-Hertogenbosch 28 februari 2012, ECLI:NL:GHSHE:2012:BV7614 (Mebin)).